

ชีวิตและผลงาน หนังสือเล่มน้อย โธจนเมธากุล

วิมล คำศรี

๑. ชีวิตและผลงาน

หนังสือเล่มน้อย โธจนเมธากุล ศิลปินหนังตะลุง ผู้เติบโตมาจากครอบครัวศิลปิน บ้านนา ตำบลกระแจะ อำเภอยะบะระใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีผลงานการแสดงหนังตะลุงเป็นที่ประทับใจของบรรดา "คอหนังตะลุง" มากที่สุดคนหนึ่ง โดยเฉพาะช่วงปี พ.ศ.๒๕๐๕-๒๕๒๐ มีชื่อเสียงโด่งดังมากที่สุด

มี "ขันหมาก" ติดต่อกันถึงเดือนละ ๒๐-๓๐ ถิ่น
เลยทีเดียว เขาเป็น "หัวโจก" ศิลปินหนังตะลุง แห่ง
ลุ่มน้ำปากพนัง เชื้อสายหนังสีหมู "ศิลปินหนังตะลุง
เรื่องรามเกียรติ์" เมื่อ หลายทศวรรษที่ผ่านมา

ชีวิตและผลงานของศิลปินหนังตะลุงเคล้าน้อย
น่าสนใจศึกษาอยู่หลายประการ กล่าวคือ

๑.๑ ประวัติชีวิต

หนังเคล้าน้อย มีชื่อ/สกุลจริงว่า นายเกล้า
โรจนเมธากุล (ลงมา) เป็นบุตรของหนังสีหมู กับนาง
เทียน ชาวบ้านนา ตำบลกระแจะ อำเภอยะใหญ่
จังหวัดนครศรีธรรมราช มีอาชีพทำนา เกิดเมื่อวันที่ ๑
มกราคม ๒๔๘๕ ที่บ้านเลขที่ ๐๐๒ หมู่ที่ ๘ ตำบล
กระแจะ อำเภอยะใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช มี
พี่น้อง ๘ คน ประกอบอาชีพรับราชการและอาชีพอื่นๆ
เป็นหลัก

หนังเคล้าน้อย นอกจากจะเป็นเลือดเนื้อเชื้อใจ
ศิลปินหนังตะลุงมาแต่กำเนิดแล้ว เขายังใส่ใจในเรื่อง
ศิลปินหนังตะลุงมาตั้งแต่วัยเด็ก ดังนั้นเมื่อเขาสำเร็จ
การศึกษาระดับประถมศึกษาแล้ว จึงฝึกฝนการแสดง
หนังตะลุง จนกระทั่งมีศิลปะและทักษะสามารถออกโรง
แสดงหนังตะลุงเป็นอาชีพอย่างจริงจัง ตั้งแต่ปี ๒๕๐๗
(ขณะนั้นมีอายุ ๒๒ ปี)

อายุ ๒๔ ปี บรรพชาอุปสมบททดแทนบุญคุณ
บิดามารดา อยู่ที่วัดท่าลิพง ซึ่งอยู่ใกล้ๆ บ้าน เป็นเวลา
นาน ๑ พรรษา จึงลาสิกขาบทออกมาประกอบอาชีพ
ศิลปินหนังตะลุงต่อไป

ศิลปินหนังตะลุง "เคล้าน้อย" ออกโรงแสดงหนัง
ตะลุงเป็นอาชีพ เพียงไม่กี่ปีก็มีชื่อเสียงขจรขจาย กลายเป็น
ศิลปินหนังตะลุงยอดนิยมของประชาชนทั่วภาคใต้
แข่งขันประชันโรงคราวใดก็ได้ รับชัยชนะมีรางวัลเป็น
ประจักษ์พยานนับชิ้นไม่ถ้วน มีขันหมากแทบไม่ว่างเว้น

หนังสีหมู โรจนเมธากุล (ลงมา)
บิดา หนังเคล้าน้อย

นางเทียน โรจนเมธากุล (ลงมา)
มารดา หนังเคล้าน้อย

แต่ละคืน

ด้วยอาชีพศิลปินหนังตะลุง ที่มีชื่อเสียงโด่งดัง
นี้เองที่เป็นสื่อรักชักนำให้ หนังเคล้าน้อย ได้เข้าสู่พิธี
วิวาห์มงคลสมรสกับโนราจलय ศิลปินสาวสวย แห่ง
จังหวัดกระบี่ เมื่อหนังเคล้าน้อยอายุได้ ๒๘ ปี (พ.ศ.
๒๕๓๓) จนมีบุตร-ธิดาด้วยกัน รวม ๓ คนคือ

- น.ส.ปาริชาติ โจนเมธากุล สำเร็จการศึกษา
ปริญญาโท จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- น.ส.จารุวรรณ โจนเมธากุล สำเร็จการศึกษา
ปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
- นายธีรวุฒิ โจนเมธากุล สำเร็จการศึกษา
ปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ปัจจุบันหนังเคล้าน้อย และโนราจलय สองสามี-
ภรรยา ตั้งบ้านเรือนอยู่บ้านเลขที่ ๖๖ หมู่ที่ ๖ ตำบล
ปกาศัย อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ มีอาชีพ

ที่ผ่านมา เขาได้สร้างสรรค์ผลงานการแสดงหนังตะลุง
อันประทับใจผู้ชมทั้งภาคใต้ และภาคกลางอย่างไม่รู้ลืม
เลื่อนยศทีเดียว

๑.๒ ประวัติการศึกษา

หนังเคล้าน้อย ได้รับการศึกษาวิชาการ
และวิชาชีพหนังตะลุงจากสถานศึกษาและบุคคลต่างๆ
ดังนี้

๑.๒.๑ การศึกษาวิชาการ

หนังเคล้าน้อย เรียนหนังสือจน
สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนวัด
ท่าลิพง ซึ่งอยู่ใกล้บ้าน และสำเร็จการศึกษาชั้นประถม
ศึกษาปีที่ ๖ (เรียนทางไปรษณีย์) ปัจจุบันยังสนใจการ
ศึกษาอยู่จึงเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนอำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ เขาเป็น
ศิลปินหนังตะลุงผู้ใฝ่รู้ใฝ่ศึกษาอย่างจริงจังผู้หนึ่ง

หนังเคล้าน้อย - โจนจलय ถ่ายเมื่อ พ.ศ.๒๕๑๓

ทำสวนยาง กาแฟ และปาล์มเป็นหลัก จัดรายการบันเทิง
เป็นงานอดิเรก

หนังเคล้าน้อย โจนเมธากุล ประสบผลสำเร็จ
ในอาชีพศิลปินหนังตะลุงอย่างงดงาม เมื่อหลายทศวรรษ

หนังเคล้าน้อย โจนเมธากุล (คงมา) ผู้ให้สัมภาษณ์ วิมล คำศรี
ผู้สัมภาษณ์ ณ บ้านกระแจะกอด อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรี
ธรรมราช เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๔๒

๑.๒.๒ การศึกษาวิชาศิลปะปั้นหนังตะลุง

หนังเคล้าน้อย เด็บโตมาท่ามกลาง กลิ่นไอของศิลปะปั้นหนังตะลุง มีหนังสีซุม ซึ่งเป็นบิดา และหนังใหม่ แห่งบ้านนาที่หนังเคล้าน้อยเรียกว่า "ปู่ใหม่" เป็นครูเป็นแบบอย่างให้เห็นอยู่ทุกเมื่อเชยวัน เลือดศิลปะปั้นค่อยๆ สะสมและซึมซับสู่จิตและวิญญาณ ของเด็กชายเคล้าครั้งแล้วครั้งเล่า วันแล้ววันเล่า จน ในที่สุดแววจิตปั้นหนังตะลุงของเด็กชายเคล้าก็ปรากฏขึ้น ในขณะที่เขากำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษา ปอยครั้งที่ เด็กชายเคล้าตามบิดาคือ หนังสีซุม ไปแสดง ณ ที่ต่างๆ เขามักจะได้แสดงแทนหนังสีซุมในบางช่วงบางตอน และ บางครั้งผู้ชมติดอกติดใจจนทำให้เด็กชายเคล้าแสดง แทนหนังสีซุม จนจบเรื่องก็มี

ปรากฏการณ์ที่คนรับหนังสีซุม ไปแสดงแต่เมื่อถึง เวลาแสดงจริงๆ กลับขอให้เด็กชายเคล้า แสดงแทน มีบ่อยครั้งขึ้นเป็นลำดับ หนังเคล้าน้อยเล่าให้ฟังว่า ครั้งหนึ่งเจ้าภาพรับหนังสีซุมไปแสดงในงานศพครูแดง บ้านเกาะทวด อำเภอเชียรใหญ่ หนังสีซุมไปตามนัดหมาย เด็กชายเคล้าตามไปด้วย แต่เมื่อถึงเวลาแสดงเข้าจริงๆ หนังสีซุม กลับแสดงไม่ได้ การแสดงครั้งนั้นจึงต้องตก เป็นภาระของเด็กชายเคล้าตลอดคืน และเป็นที่ยื่นชอบ ของผู้ชมอีกด้วย... เด็กชายเคล้าเพิ่งทราบตอนหลังว่า ที่แท้หนังสีซุมจงใจ หรือแกล้งทำเป็นเมา เพื่อเปิดโอกาส ให้ประชาชนได้ชมและทดสอบฝีมือการแสดงหนังตะลุง ของลูกชาย...นั่นเอง

หนังสีซุม เป็นหนังตะลุงร่วมรุ่นกับหนังจันทร์แก้ว บุญขวัญ แต่มีอายุน้อยกว่าหนังจันทร์แก้ว เล็กน้อย มีชื่อเสียงด้านการแสดงเรื่องรามเกียรติ์ มีแผงหนังตะลุงถึง ๓ แผง แสดงเรื่องรามเกียรติ์ติดต่อกัน ๘ คืน ก็ยังไม่จบ เรื่อง

เมื่อเห็นว่าลูกชายคือ เด็กชายเคล้า สนใจการแสดงหนังตะลุง แสดงหนังตะลุงจนผู้คนดูได้ระดับหนึ่ง แล้ว หนังสีซุมจึงเลิกแสดงหนังตะลุง ขณะนั้นเด็กชายเคล้า เรียนสำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

ส่วนเด็กชายเคล้าซึ่งมีเลือดศิลปะปั้นหนังตะลุงมาแต่กำเนิด และสนใจการแสดงหนังตะลุงมาตั้งแต่วัยเด็ก หลังจากสำเร็จการศึกษาภาคบังคับแล้ว ก็ใช้เวลาเพื่อการฝึกหัดปฏิบัติการแสดงหนังตะลุง จากบิดาคือ หนังสีซุม เพื่อนของบิดา คือ หนังเกลื่อน งามจำสิขล หนังใหม่ เกาะเกด จนมีความมั่นใจ จึงได้ออกโรงแสดงหนังตะลุง อย่างจริงจังมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๗

๑.๓ ประวัติอาชีพและผลงาน

๑.๓.๑ ประวัติอาชีพ

หนังเคล้าน้อย โรจนเมธากุล ประกอบอาชีพศิลปะปั้นหนังตะลุงอย่างจริงจัง มาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๐๗ ช่วงเวลาที่โด่งดังที่สุด มีชั้นหมากแสดงทั่วภาคใต้และกรุงเทพมหานครคือ ช่วงปี พ.ศ.๒๕๐๕ - พ.ศ.๒๕๒๐ มีชั้นหมากถึงเดือนละ ๒๐-๓๐ คืน เลยทีเดียว เหล่าลูกคู่ต้องเดินสายจากลูกจากเมียเป็นเดือนๆ

ก็เคยมี ราคโรงในช่วงเวลานั้นคืนละประมาณ ๕๐๐-๑,๒๐๐ บาท มีลูกคู่ ๕-๖ คน ได้รับแบ่งจาก นายหนังคืนละ ๒๐-๑๐๐ บาท ก็อยู่กันอย่างมีความสุข

สมนึก เมืองแก้ว (ซ้าย) มือปี
หนังเคล้าน้อย (ขวา)

การแสดงหนังตะลุงอย่างเอาจริงเอาจัง ไม่เอา รัศเอาเปรียบผู้ชมและเจ้างาน ทำให้หนังเคล้าน้อย ต้อง ใช้เสียงมาก และตรากตรำจำทน จนกระทั่งทำให้ สุขภาพของหนังเคล้าน้อยต้องเสื่อมถอยลง โดยเฉพาะ "เรื่องเสียง" คือมีอาการ "เสียงแห้ง" "เสียงหาย" ไม่สามารถแสดงหนังตะลุงให้ติดได้ตั้งแต่ก่อน ศิลปินหนัง ตะลุงชื่อดังอย่างเคล้าน้อย โรจนามะธากุล ก็มีอันต้องเลิก การแสดงหนังตะลุงไปอย่างน่าเสียดาย แม้ผู้ชมจะยัง โหยหา แต่ทว่าไม่มีโอกาสเสียแล้ว.....เหตุการณ์นี้เกิดขึ้น

๑สมนึก เมืองแก้ว (มือปีลูกคู่หนังเคล้าน้อย) ผู้ให้สัมภาษณ์
วิมล คำศรี ผู้สัมภาษณ์ ณ บ้านกระแจะ อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช เมื่อ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๔๒

เมื่อประมาณปี พ.ศ.๒๕๒๗ จากปีเริ่มต้น ๒๕๐๗ ถึงปี ๒๕๒๗ สองทศวรรษแห่งความรุ่งโรจน์ ของศิลปินหนัง ตะลุงนาม "เคล้าน้อย" ยังอยู่ในความทรงจำของบรรดา "คอหนังตะลุง" มีรู้ลืมน และอาชีพศิลปินหนังตะลุงนี้เอง ที่ส่งผลให้ "ครอบครัวโรจนามะธากุล" ของหนังเคล้าน้อย อยู่ดีมีสุขตราบเท่าปัจจุบัน

๑.๓.๒ ประวัติผลงาน

นิยายหนังตะลุงและบทกลอนที่ใช้ แสดงมีที่มาจากหลายแหล่งคือ ได้จากหนังสือบ้าง ศิลปิน หนังตะลุงรุ่นพี่บ้าง ดัดแปลงจากนิยายหนังตะลุงของ ศิลปินชื่อดังบ้าง (เช่น นิยายหนังตะลุงของหนังแก้ว เสียงทอง เป็นต้น) และนักแต่งนิยายหนังตะลุงเขียน เรื่องให้แสดงบ้าง

นักแต่งนิยายหนังตะลุงคนสำคัญที่เขียนเรื่อง ให้หนังตะลุงเคล้าน้อยแสดง ได้แก่ นายสุวิทย์ ชินสีห์ บ้านเชียรใหญ่ นายสนิท ชูมนู เมืองตรัง และ นายสงวน มีชูสิทธิ์ หรือ "หมอสงวน" บ้านบ่อล้อ เชียรใหญ่ โดยเฉพาะ "หมอสงวน" เป็นศิลปินผู้สร้างสรรค์นิยาย หนังตะลุงคนสำคัญคนหนึ่งของเมืองนครศรีธรรมราช

นายสงวน มีชูสิทธิ์ หรือ "หมอสงวน"
ศิลปินผู้แต่งนิยายหนังตะลุงที่โด่งดัง

หนังเคล้าน้อย โรจนเมธากุล และลูกคู่เมื่อ ๒๐ ปีที่แล้ว

หนังตะลุงหลายคณะทั้งในจังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดใกล้เคียงต่างรู้จักดี เพราะศิลปินผู้นี้ได้แต่งนิยายหนังตะลุงให้ศิลปินหนังตะลุงหลายคณะ เท่าที่ได้ปฏิสัมพันธ์เป็นเบื้องต้น พบว่า "หมอสงวน" เป็นศิลปินที่มีความเฉลียวฉลาด และมีปัจเจกลักษณ์ที่น่าสนใจศึกษา ซึ่งจะได้นำเอาชีวิตและผลงานของท่านผู้นี้มานำเสนอในโอกาสต่อไป

นิยายหนังตะลุงที่หนังเคล้าน้อย ชอบแสดงมักเป็นเรื่องจักรๆ วงศ์ๆ อิงธรรมะ ให้ทั้งสาระและบันเทิง เช่น เรื่องกองทัพธรรม กรรมของแม่ พระแสง ดวลยี่วงศ์ ธรณีอย่ากินแสง มนุษย์พันเหลี่ยม ราชนิ สิบตระกูล มนุษย์มหัศจรรย์ และแรงกำสาบาน เป็นต้น

การแสดงหนังตะลุงของหนังเคล้าน้อย นอกจากจะแสดงโรงเดี่ยว และประชันโรงเหมือนอย่างศิลปินหนังตะลุงคณะอื่นๆ แล้ว หนังเคล้าน้อยยังได้รับเกียรติอย่างสูงจาก วงการภาพยนตร์ไทยในสมัยที่ "มิตร ชัยบัญชา" และ "เพชร ชาวรายฤทธิ์" เป็น "คู่พระคู่นาง" ที่โดดเด่นที่สุดในวงการภาพยนตร์ไทยในยุคนั้น

หนังเคล้าน้อย เป็นศิลปินหนังตะลุงคณะเดียวของภาคใต้ที่ได้รับเชิญให้แสดงภาพยนตร์ไทยของบริษัท "ศิวารมณภาพยนตร์" เรื่อง "วังเสื่อ" คู่กับ มิตร

ชัยบัญชา เพชร ชาวรายฤทธิ์ ประจวบ ฤกษ์ยามดี หม่อมจัน พงวรรณ ฯลฯ ศิลปินหนังตะลุงและรูปหนังตะลุง ได้ปรากฏอยู่ในวงการภาพยนตร์ไทยอย่างจงใจ สมเกียรติ สมศักดิ์ศรี โดยมีหนังเคล้าน้อย ศิลปินหนังตะลุงเมืองนครศรีธรรมราชเป็นตัวแทน การณ์ครั้งนั้น ศิลปินหนังตะลุงเคล้าน้อย ได้รับเกียรติจาก บริษัท ศิวารมณภาพยนตร์ ให้เดินทางไป-กลับโดยเครื่องบิน จากภูเก็ต-กรุงเทพฯ-หาดใหญ่ นับเป็นเกียรติประวัติครั้งสำคัญของวงการศิลปินหนังตะลุงภาคใต้

ลักษณะการแสดงที่หิบบกเอาเหตุการณ์ปัจจุบัน มาเป็นบทสนทนา หรือเป็นมุขตลกสอดแทรกในนิยายหนังตะลุงเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง ซึ่งจงใจผู้ชมได้เป็นอย่างดี หนังเคล้าน้อยจึงเป็นศิลปินที่นั่งอยู่ในใจของ "คอหนังตะลุง" ได้นานแสนนาน ดูแล้วดูอีกก็ดูได้ไม่รู้เบื่อ

นิยายหนังตะลุงที่ "คอหนังตะลุง" ชื่นชอบและมักจะขอให้แสดงอยู่เสมอๆ คือ เรื่องกองทัพธรรม และกรรมของแม่

ลักษณะที่โดดเด่นของศิลปินหนังตะลุงเคล้าน้อย นอกจากจะมีนิยายหนังตะลุงดีๆ จากผู้แต่งที่มีฝีมือแล้ว ศิลปินหนังตะลุงเคล้าน้อยยังมีศิลปะในการเชิดรูป

ส่วนหนึ่งของรางวัลที่หนังเคล้าน้อย ได้รับ

เป็นเยี่ยมอีกด้วย หนังเคล้าน้อย เล่าให้ฟังว่า ครั้งหนึ่ง นายวีระ มุสิกพงศ์ ได้รับหนังเคล้าน้อย และหนังพร้อมน้อย ไปประชันขันแข่งกันที่กรุงเทพฯ ช่วงเวลากลางวัน ประชันกันที่กรมประชาสัมพันธ์ โดยใช้วิธีการผลัดกันออกรูปที่กำหนดคนละครึ่ง เอนเสียงโห่ของผู้ชมผู้ฟังเป็นเกณฑ์ตัดสิน ปรากฏว่า การเชิดรูปพระอิศวรทรงโคในการประชันขันแข่งครั้งนั้น หนังเคล้าน้อย ชนะหนังพร้อมน้อยขาดลอย เพราะเขาเชิดรูปพระอิศวรทรงโค ได้อย่างมีชีวิตชีวา ทั้งนี้เป็นเพราะหนังสีชมพูสีกลมดี การเชิดรูปต้องมีจังหวะลีลา จับรูปเชิดรูปไม่ถูกวิธีจะถูกตีมือ ถูกคู่หนังก็เช่นกัน ต้องหมั่นฝึกซ้อมให้พร้อมเพรียง ให้เสียงดนตรีมีความกลมกลืน พอดตกกลางคืนหนังเคล้าน้อยก็เข้าประชันขันแข่งกับหนังพร้อมน้อย ศิลปินหนังตะลุงผู้โด่งดังจากจังหวัดพัทลุง ณ สนามกีฬาแห่งชาติ เจ้าภาพคาดหมายไว้ว่า หนังพร้อมน้อยจะต้องชนะขาดลอย จึงได้ตัดจอเตรียมไว้มอบให้หนังพร้อมน้อยเป็นการล่วงหน้าจำนวน ๑ ผืน แต่แล้วเหตุการณ์ไม่คาดฝันก็เกิดขึ้น เพราะมติมหาชนในคืนนั้นยืนยันให้ประจักษ์ว่า หนังเคล้าน้อย ศิลปินหนังตะลุงน้องใหม่ผู้เขาได้สบายมาก นายกสมาคม

ชาวปักษ์ใต้จึงต้องไปตัดจอใหม่เพิ่มขึ้นอีก ๑ ผืน เพื่อมอบให้ หนังเคล้าน้อย ไว้เป็นที่ระลึก

ผลงานการแสดงหนังตะลุงของศิลปินหนังตะลุงเคล้าน้อย เป็นที่ชื่นชอบของผู้ชมมากยิ่งขึ้นเป็นลำดับ จนรับขันหมากกันไม่หวาดไม่ไหว ประชันขันแข่งคราวใด ก็ได้รับชัยชนะ ได้รางวัลมากมายอย่างนับครั้งไม่ถ้วน เช่น ได้รางวัลถ้วยทองคำ ช้างเผือกทอง โล่ทองคำ ถ้วยทองคำ และเทวาทองคำ เป็นต้น พื้นที่การแสดงก็ขยายวงกว้างออกไป จากนครศรีธรรมราชสู่ภาคใต้ และภาคกลาง โดยเฉพาะในงาน "เผาศพวีรชน ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖" ก็ได้รับเกียรติให้ไปแสดง ณ ท้องสนามหลวง เป็นเวลา ๓ คืนติดต่อกัน มีผู้สนใจมาชมกันอย่างล้นหลาม

รางวัล การกล่าวขวัญถึงและเกียรติประวัติ ย่อมเป็นที่ประจักษ์ชัดว่าผลงานการแสดงของศิลปินหนังตะลุงเคล้าน้อย มีคุณค่าต่อสังคม และชุมชนเพียงใด

อ่านต่อฉบับหน้า